

ვალის კაუზალური აღიარების ხელშეკრულებას მხარეები დებენ იმ ბუნდოვანებისა თუ დავის მოსაგვარებლად, რომელიც არსებობს მათ შორის რაიმე, უკვე არსებული, სასამართლებრივი ურთიერთობის ფარგლებში. ამ შეთანხმებით მხარე სრულებით ან ნაწილობრივ ამბობს უარს თავის კონტრაპოზიციებზე (შესაგებლებზე) და ამით აღიარებს ვალდებულებით ურთიერთობას გარკვეული შინაარსით. რეალურად აქ საქმე ეხება მორიგების მსგავსი გზით ვალდებულებით ურთიერთობის შინაარსის დადგენას (კონკრეტულ შემთხვევაში ასევე: შინაარსის შემცვლელ ხელშეკრულებას), რომლის მეშვეობითაც ხელშეკრულების შინაარსი მხარეთა შეთანხმებით სადავო საკითხების ნაწილში მბოჭავად დგინდება.¹

აბსტრაქტული ვალის აღიარება 341-ე მუხლის მიხედვით სახეზე გვაქვს მაშინ, როდესაც ხელშეკრულების გზით აბსტრაქტულად, ანუ ყოველგვარი სხვა ურთიერთობისაგან მოწყვეტილად დგინდება, ამღიარებლის ვალდებულება.²

მარტივ აღიარებასთან ერთად, ვალის როგორც კაუზალური, ისე აბსტრაქტული აღიარება, ამავდროულად, რა თქმა უნდა, აკმაყოფილებს 137-ე მუხლის ვაგებით „სხვაგვარი“ აღიარების წინაპირობებს და წყვეტს ხანდაზმულობის ვადის დენას.

გიორგი რუსიაშვილი

► 7 - 2/2020

თავდებობის ამორალურობა თავდების გამოუცდლობის საბაბით

უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 05 ივლისის გადაწყვეტილება № ას-726-2019

სკ-ის 891, 54-ე მუხლები

1. თავდებისათვის, რომელიც თავდებობის ხელშეკრულების დადებამდე რამდენიმე თვით ადრე გახდა სრულწლოვანი, ასეთი ვალდებულების დაკისრება ეწინააღმდეგება ზნეობის ნორმებს და ბათილია 54-ე მუხლის მიხედვით.

2. ამგვარ შემთხვევაში ამორალურობის მომენტის გამაქარწყლებელი გარემოებების მტკიცების ტვირთი კრედიტორს აწევს.

უზენაესმა სასამართლომ მოცემულ საქმეზე, წინა ინსტანციისაგან განსხვავებით, სრულად გაიზიარა მოპასუხე თავდების პოზიცია, რომელიც უთითებდა იმ გარემოებაზე, რომ იგი თავდებობის ხელშეკრულების გაფორმებამდე რამდენიმე თვით ადრე გახდა 18 წლის. მისთვის უცნობი იყო იმ ვალდებულებებისა და პასუხისმგებლობების შესახებ, რაც შესაძლოა, მოჰყოლოდა თავდებობის ხელშეკრულების

გაფორმებას. მისთვის არ ყოფილა სათანადო წესით განმარტებული ხელშეკრულებაზე ხელმოწერის შედეგები.

უზენაესი სასამართლოს მოცემული გადაწყვეტილება საკმაოდ პრობლემურია და წარმოადგენს მხოლოდ ფრაგმენტულ გადმოლებას მოცემული ტიპის საქმეებზე დადგენილი გერმანული სასამართლო პრაქტიკისა, რომელიც იქ „ახლობლის/თავდებობის“ სახელით არის ცნობილი (Angehörigenbürgerschaft).³ ამ ტიპის თავდებობის ბათილობის წინაპირობებია: 1. ფინანსური ტვირთი, რომელიც მკვეთრად აღემატება თავდების შესაძლებლობებს. 2. ახლო პირადი კავშირი თავდებსა და ძირითად მოვალეს შორის (თავდები არის, მაგალითად, ძირითადი მოვალის მეუღლე, შვილი ან მშობელი). 3. თავდებობის კისრება ხდება ამ ემოციური კავშირიდან გამომდინარე, რის გამოც თავდები თავიდანვე მოკლებულია საკუთარი ინტერესების სრულფასოვნად დაცვის (თავდებობის კისრებაზე უარის) შესაძლებლობას — დაქვემდებარებული მდგომარეობა. ეს შესაძლებლობა ივარაუდება, პირველი ორი წინაპირობის არსებობის შემთხვევაში. 4. გარდა ამისა, კრედიტორმა ბოროტად უნდა გამოიყენოს თავდების ხსენებული დაქვემდებარებული მდგომარეობა, რაც ასევე ივარაუდება, თუ კრედიტორი არ გააქარწყლებს მას საკუთარ გამართლებულ ინტერესზე მითითებით (მაგ., თავდებს ჰქონდა საკუთარი ქონებრივი ინტერესი იმ წამოწყებაში, რომლის დასაფინანსებლადაც აიღო ძირითადმა მოვალემ სესხი). ეს წინაპირობები უზენაესმა სასამართლომ მხოლოდ ნაწილობრივ და არაამომწურავად შეამოწმა, რის გამოც მისი მსჯელობის გამოარება საკმაოდ პრობლემური ჩანს.

სასამართლოს მსჯელობა სწორია მტკიცების ტვირთის განაწილების ნაწილში. ბოროტად გამოყენების განზრახვის არარსებობა კრედიტორის სამტკიცებელია. თუმცა ის შესაძლებელია ამ ვარაუდის გაქარწყლებას, თუ, მაგალითად, თავდებობის დადებამდე მოითხოვს პოტენციური თავდებისაგან ინფორმაციას მის ქონებრივ მდგომარეობასთან დაკავშირებით და დარწმუნდება, რომ ეს ქონება საკმარისია ნაკისრი ვალდებულების შესასრულებლად.

გიორგი რუსიაშვილი

► 8 - 2/2020

იპოთეკარის დაკმაყოფილება დატვირთული ნივთის მის საკუთრებაში გადასვლით

უზენაესი სასამართლოს 2010 წლის 25 ივნისის გადაწყვეტილება № ას-1283-1538-09

სკ-ის მე-300 მუხლი

1. გამომდინარე იქიდან, რომ საჯარო რეესტრი არ ამოწმებს იპოთეკით უზრუნველყოფილი მოთხოვნის დაფარვის ფაქტს, იპოთეკის მოვალის მიერ წინასწარ (მოთხოვნის შესრულების გაჭიანურებამდე) გამოვლენილი ნება, არ აკმა-

¹BGH NJW 1999, 2889; BGH NJW 2007, 530.

²BGH NJW 2008, 1590.

³ იხ. ამასთან დაკავშირებით ამავე ნომრის 32-ე და მომდევნო გვერდები.